

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Școală și caracter

Intr'un dialog al lui Platon, intitulat *Harmide* și subintitulat „Despre înțelepciune”, Socrate discuta cu Critias — unul dintre personajii dialogului, — despre folosul științelor. La un moment dat se întreabă, ce știință ar putea face pe om mai fericit?... Și ajung la concluzia că singura știință care te poate feri-ci, e știința binelui și a răului. Celelalte științe pot să facă să-ți fie trupul mai sănătos; te pot scăpa de primejdiile mării și ale războiului; poți să ai de pe urma lor mobile, vestimente sau încălțăminte făcută mai bine și cu mai mult meșteșug, dar nu te pot face mai fericit. Acestea sunt concluziile la care ajungea atunci filosoful grec.

Astăzi, poate, aceste concluzii n'ar mai cadra cu mentalitatea contemporană. Vor fi desigur medici care în aparență sunt fericiți în urma științei lor, poate că sunt și ingineri pe care știința îi face fericiți. Și desigur, chiar cismarul cu știința lui puțină, poate să fie fericit. Toți aceștia și încă mulți alții pot fi fericiți, dar numai în aparență... Pentru că în fond, nu te poate face fericit decât știința binelui și a răului.

Și totuși, știința aceasta, a binelui și a răului, se învață prea puțin. Să luăm bunăoară școala așa cum se face astăzi. Inveți de toate. Inveți chiar prea multe, lucruri de care nu vei avea niciodată nevoie în viață, cunoștințe care nu-ți vor folosi la nimic. Cunoști distanța dela pământ la lună și dela soare la pământ. — Dar de cele mai multe ori, școala nu te-a învățat nici măcar să-ți cunoști lungul propriului tău nas. Atunci, la ce bun că ai învățat în școală să determini poziția unei insule obscure din Pacific, când tu nu știi să faci distincție între bine și rău. Sau chiar dacă ai ști face această distincție, tu nu practici binele; nu-l practici pentru că școala nu te-a învățat acest lucru. Pentru profesorul tău era

mai importantă o ecuație cu câteva necunoscute, de cât știința aceasta a binelui și a răului.

Leibnitz zicea odată, că dacă i s'ar da spre educație toți copiii din Europa, în mai puțin de jumătate de veac, ar schimba fața bătrânului continent. E poate puțin exagerată această afirmație, însă nu-i lipsită de adevăr! Și anume, un lucru e sigur, că școala poate să schimbe fața lumii și că viitorul omenirii stă în mâinile mamelor și în mâinile dascălului, acest apostol anonim al neamurilor. Dar pentru ca școala să poată schimba fața lumii, nu e de ajuns ca să-l facă pe copil tobă de carte, ci trebuie să-l formeze, să-l ajute să-și înjghebeze un caracter.

Istoricul Xenofon ne-a transmis o legendă despre Hercule ajuns la răspântie. Eroul legendar se găsește la răscruce de drumuri; nu știe încotro să apuce, la dreapta sau la stânga. Și atunci vin două femei care-i arată drumul. Una îi arată calea cea aspră a virtuții, iar cealaltă îl îndeamnă să apuce pe drumul cel neted al plăcerilor. Așa se întâmplă și cu copilul, în școală, se găsește la o răscruce de drumuri. Dascălul trebuie să-l învețe ce drum să apuce, trebuie să-l îndemne mai ales să meargă pe drumul cel spinos al virtuții. Știința nu e destul pentru aceasta. Științele pe care le înveți duc mai degrabă spre plăcere de cât spre virtute. Duc spre plăcere pentru că de cele mai multe ori ele îți procură un folos material, pentru că numai foarte rar te fac mai bun, mai iertător, mai aproape de Dumnezeu și mai drept cu oamenii. În școală pe lângă științele atât de diverse trebuie să înveți mai ales a avea o ținută în viață: să înveți a fi drept, drept ca brazil din munte, care nu se pleacă nici odată în fața furtunilor. Unui om adevărat îi e permis să se frângă, dar nici odată să se plece, sau să accepte compromisul și plăcerea în locul virtuții.

Acum mai ales, când se vorbește atât de mult despre o lume nouă, școala trebuie să depună tot efortul ca să modeleze sufletul acestei lumi noi. Trebuie să pună mai mult preț pe formarea individului de cât pe cunoștințele care se învață în școală. În natură există o lege: cel mai tare rămâne, iar cel mai slab va pieri. Omul care n'are caracter va trebui să dispară. Pentru lumea nouă de mâine, vor trebui oameni noi; oameni al căror da să fie da, iar nu, să fie nu.

Lucian Emandi.

Apocaliptismul la Ruși

Ideea apocaliptică este esențială la Ruși. Apocaliptismul era viziunea unui nou ceriu și a unui pământ nou pe care-l doreau Rușii. Gândirea rusească este determinată de ideea apocaliptică, care s'a infiltrat adânc și în religie. Apocaliptismul rusesc a luat naștere din înclinația dualistă foarte vizibilă la toți gânditorii ruși. Spiritul rusesc este caracterizat prin acest dualism. Răul și lumea, sunt una, noi trebuie să alegem și să luptăm contra Răului din lume.

Concepția Bisericii la *Komiakov* este a credinții puternice în misiunea poporului rus, care a rămas fidel Bisericii ortodoxe, depozitara tradiției. Ea este chemată ca să regenereze Europa căzută într'un raționalism arid. *Sentimentul puternic al Răului este sursa dualismului.*

Soloviev, plânge păcatele Rusiei și Răul îi apare în toată hidoasa sa formă. Răul e moartea, iar moartea e consecința păcatului, păcatul e revolta contra lui Dumnezeu și trăirea principiului infernal. Acest principiu infernal *Soloviev* l-a conceput concret, ca și pe un Ahriman, principiul întunecului, care-i Satan. Lumea este păcatul și moartea. Mântuitorul neamului omenesc singur a putut să învieze moartea și Învierea este prețul învierii vieții eterne, pentru toți cari cred și trăesc în Hristos. *Soloviev* transportă triumful morții asupra vieții dincolo de lumea aceasta. Filosofia sa se ocupă cu apocaliptismul în istoria lui Antihrist, pe care *Berdiaef* o consideră ca și pe o capod'operă, unde adevărurile profetice s'au manifestat adânc.

Marian Zdziechowski se ocupă de ideea apocaliptică, și spune, că *Dostoiewsky* în iubirea sa neînfrântă, care a devenit și o pasiune dureroasă, sesizat de mila și groaza vederii omului decăzut și depravat, era purtat de îndoială, nu asupra lui Dumnezeu, cât mai ales asupra naturii dumnezeiești. Rolurile n'au fost inversate? Dumnezeu pe care-l adorăm, nu va fi cumva Ahriman și invers,

eternul său dușman *Ormuzd*, nu e un *Prometheu* arzător de dragoste și de milă pentru oameni? Iată întrebările, care l chinue. În sufletul său îndurerat și pasionat, extremitățile se ating. *Dostoiewsky* se aruncă, într'un estaz de credință, și el și poporul său ales și atât de iubit de Dumnezeu.

Rosanov este un fenomen străin și absolut neînțeles în afară de limitele Rusiei. „Este un maestru al stilului și un magician de cuvinte“ după expresia lui *Berdiaef*. Ideile și sentimentele sale n'au nimic comun cu cultul Satanei, practicat în țările latine, a căror tablou ni l-a dat *Huysmans* în romanele sale. Satanismul lui *Huysmans* nu-i decât o deviație a sentimentului religios, o perversiune abominală, care rezultă din raționalismul material al ideii de Dumnezeu. *Rosanov*, spune că Dumnezeu e *Binele Ideal*, pe care-l dorește fiecare om, dar ce deosebire este între ceea ce dorește omul și Cuvântul Etern al lui Dumnezeu pe care i l-a impus omului. Ce suferință e viața? *Rosanov* e mereu absorbit de acel mizerabil eu și *Zdziechowski*, spune, că e de m'rat, cum dezmoșteniții, umilii, perzecații nu i-au inspirat nici o milă, niciun ideal social și politic nu l-a preocupat. *Rosanov* se lasă condus de o singură idee, de aceea *Merejkovsky* l-a numit „omul cu o mie de adevăruri puse unele peste altele, ca și foile unei cepe“. O singură problemă ameția și consuma imaginația sa, gândirea sa: *religia sexelor*. Sexul spune *Rosanov*, reunește și concentrează ca o lentilă într'un singur focar arzător, toate razele divine dispersate ale Universului. El însă exaltă amorul liber. *Rosanov* se crede atașat Bisericii ortodoxe; iubea rugăciunile, cântările liturgice, riturile și întreaga splendoare a cultului ortodox, avea o plăcere deosebită ca să străbată drumurile mănăstirilor din Rusia, să cunoască viața lor. Cu toate acestea el a atacat fundamentul Bisericii: **Noul Testament**. *Rosanov*, spune că Noul Testament este o nenorocire pentru sexe. Pe când Vechiul Testament spune: „Creșteți și Vă înmulțiți“... și afirmă religia sexelor, a procreației, Noul Testament se rezumă la o singură poruncă: „repudiați femeia!“ Dacă Hristos a binecuvântat căsătoria, raționează *Rosanov*, de ce prin urmare sfințenia și esența creștinismului, nu-i căsătoria, ci celibatul? Sfințenia celibatului, afirmă el, anihilează sfințenia căsătoriei și invers. Toată civilizația noastră anti-creștină, ateistă își are originea în celula călugărilor, eroii melancoliei și a îndolii, *Faust* și *Manfrezii* societății. *Rosanov*, nu vrea să reconcilieze cele 2 Testamente. Din această reconciliere n'ar rezulta nimic bun. Din aceste afirmații complet eronate ale lui *Rosanov*, vedem că el nu reflectează asupra celor spuse, iar ideile

și sentimentele sale nu le coordonează; gândurile sale sunt simple ticluri ale momentului, de aci apoi o seamă de contradicții fără de sfârșit, și el n'a căutat să le nege niciodată. Atacă totodată și doctrina Fiului lui Dumnezeu: „Doctrina Fiului lui Dumnezeu este negația lumii pe care a creat-o. În acest caz, Hristos este Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul Său Etern?”

Infinit superior a tot ce umanitatea a produs, Hristos pentru Rosanov a fost mai mult ca om. Nici om, nici Dumnezeu, ce a fost? Rosanov nu dă răspuns, Rosanov scrie într'una din operele sale: „Spiritul meu este întunecat, ce pustie este revolta mea contra creștinismului, mizerabil scriitor, ce sunt, lumea nu va fi mai bună, tresărind înaintea ta. „Hristos este mult mai bun ca și lumea. El a venit ca un soare, a eclipsat stelele sale. Stelele nu sunt necesare decât nopții. Stelele sunt artele, științele, familia. E destul ca omul să privească în fața lui Hristos și El a pierdut tot gustul de toate acestea. Venirea lui Hristos a însemnat un potop universal, unde s'a prăbușit tot ce a fost iubit după poruncă. Cele mai frumoase visuri, aspirațiile ideale, toate acestea sunt abandonate. „Mai poate cineva să se ocupe de știință, de familie, dacă-L privește pe Hristos în față? Căci îi sacrifică, plăcerea, viața și familia... dar asta înseamnă moartea înaintea morții"... Aceste câteva citate ne arată destul de bine *tendențele bolnave ce le-a avut Rosanov din cauza sentimentului dualist specific rusesc.*

Sentimentul dualist se găsește la scriitorii ruși, cu o deosebită expresivitate. Savantul german, unul dintre spiritele cele mai alese ale Germaniei, *Leopold Von Schröder*, a făcut o observație justă, când afirmă, că toate religiile cunosc binele și răul și ne vorbesc despre lupta aceasta. În religia lui Zoroastru, ca și'n alte religii, distingem lupta perpetuă a binelui și a răului. De această luptă nu poate scăpa nici o persoană; fiecare trebuie să se pronunțe pentru una sau alta. „Zeii și oamenii, spirite și suflete, animale și plante, toate puterile naturii participă la luptă, toate sunt cu Ormuzd sau cu Ahriman“.

Rusul este prea subtil, prea fin psiholog pentru ca să nu distingă nenumăratele nuanțe, între bine și rău și din această subtilitate și impresiabilitate, derivă mila lui Dostoiewsky, *mila rusă*, care se proșterne înaintea suferinței umane, pune la o parte întreaga justiție.

În occident, spune *Zaleski*, mila este o fioare sensibilă a solidarității umane. Ea exprimă peste tot respectul individului care suferă, până când în Rusia, ea „descoperă responsabilitatea și iartă actele („păcatele“). Acesta a fost eternul pericol al gândirii ruse în speculațiunile sale filosofice și

aplicațiunile practice. Această gândire i-a șocat pe Occidentali și i-a făcut dificili în raporturile politice cu Rusia.

Boris Cicerin în filosofie a început ca să combată pozitivismul. „Morală pozitivistă este negația acestei morale; totul se reduce la ideea omului cu Dumnezeu“. Filosofia lui Stuart Mill și A. Comte, după Cicerin, e negația formală a întregii logice, mutilarea și degradarea gândirii. B. Cicerin a fost o întreagă viață un izolat. El a avut contra lui pe cel mai puternic adversar, pe care Kuno Fischer, l-a numit Spiritul timpului. *Acest spirit era pozitivist. Pozitivismul a atârnat materialismul și așa s'a ajuns la un nihilism religios moral și politic, care a dat naștere revoluției.*

Cunoașterea religioasă, spune el este cea mai înaltă expresie a inteligenței umane; ea este filosofie și religie. Între ele e acelaș raport ca și între silogism și rugăciune; filosofia este cunoaștința absolutului, religia este viața însăși și inamicul implacabil al nihilismului revoluționar. Într'o scriere a sa asupra „*Libertății umane*“, Cicerin, spune: „Omul este demn de numele și imaginea Aceluia pe care-l poartă, a lui Dumnezeu, înaintea căruia nu există nici Evreu, nici Elin, nici Oriental, nici Occidental, acela care iubește toate și pe toți deopotrivă“... nu există o dominațiune universală a unei singure națiuni, ci există națiuni și dreptul lor la existență, fiindcă toate popoarele sunt opera lui Dumnezeu.

Prof. C. Rudneanu.

Despre ce să predicăm?

La Cuv. Paraschiva, în 14 Oct. 1942, să vorbim despre *treptele desăvârșirii*.

Sunt două căi: calea vieții și calea morții, — așa ne învață Sfinții Părinți. Calea vieții trece prin ușa cea strâmtă (Mt. 7, 13-14) și urcă pe treptele desăvârșirii, până la Dumnezeu. Calea morții trece prin ușa cea largă (Mt. 7, 13) și coboară pe scările fărădelegilor până în adâncul iadului.

Calea vieții e calea virtuții, calea spre împărăția lui Dumnezeu, spre împărăția cerului și a pământului transfigurat.

La răspântia acestor două drumuri ne așteaptă Mântuitorul și ne cheamă:

— „Veniți după mine“... (Mc. 1, 16).

— „Veniți la mine toți cei osteniți și împovărați și eu vă voi odihni“ (Mt. 11, 28).

— „Veniți la nuntă“... la nunta Fiului de Împărat (Mat. 22, 2-14).

Împăratul e Dumnezeu. Fiul e Iisus. Miréasa e Biserica. Nunta e unirea lui Hristos cu Biserica

la care sunt chemați să participe toți oamenii. Ușa de intrare la ospățul mesianic e sfântul botez. De aci toți creștinii sunt chemați să urce, ca pe treptele unui palat împărătesc, scara lui Iacob care leagă pământul cu cerul, treptele desăvârșirii morale până la Dumnezeu. Cine nu ascultă chemarea aceasta, ascultă glasuri streine, glasul lumii și al demonilor, glasul poftelor și al plăcerilor vinovate, care robesc și nîmîesc, ca niște sirene, pe cei ce se lasă înșelați de ispitele și jocurile lor.

„Veniți la nuntă” sunt cuvintele unei solii și a unei chemări dumnezeiești.

Veniți!... Știe tot omul că înseamnă o invitație, o chemare, un apel. Din partea lui Dumnezeu suntem poftiți să ascultăm chemarea făcută de trimisul Său. Chemarea aceasta descoperă două lucruri mari deodată: din partea lui Dumnezeu o dragoste desăvârșită, iar din partea noastră o libertate desăvârșită.

Dumnezeu ne iubește cu o dragoste desăvârșită, ca un părinte pe fiii săi. Ba Scriptura ne spune că o mamă poate să-și uite de copii săi, dar Dumnezeu niciodată.

Dumnezeu ne iubește, mai mult decât părinții; ne cheamă la sine, ne invită să-i urmăm legile și virtuțile, și peste toate acestea ne și respectă. Ne-a făcut liberi și ne respectă libertatea. De aceea ne invită prin trimisii săi: *Veniți... Veniți la Mine... Iată stau la ușă și bat..* (Apoc. 3, 20).

Dacă deschide întru. Dacă nu, nu.

Dumnezeu ne iubește, ne respectă libertatea, dar ne și răsplătește. *Fără libertate nu poate să fie nici răspundere și nici răsplată*, nici în cer și nici pe pământ.

Veniți la nuntă! — strigă trimisul lui Dumnezeu. Vă așteaptă nunta, ospățul mesianic, masa întinsă cu toate bunurile; vă așteaptă bucuria nemărginită și fericirea eternă.

Iubite creștine, vei fi auzit destule glasuri care nu se sfiesc să spună: Nu vin la biserică, deoarece îmi cere prea multă jertfă. Imi cere să mă despart de multe griji și de multe lucruri iubite, să-mi înfrânez multe poftes, să renunț la multe plăceri și să trăiesc într'o disciplină morală aspră. Religia e plângătoare, e pesimistă, întunecă oarecum viața și ne învață să nu iubim lumea; prea mult ne vorbește despre rău, de păcate și de moarte, când eu alerg neostenit după cât mai mult bine, după cât mai multă viață.

Oamenii care cugetă în felul acesta, înțeleg viața și lumea foarte greșit, deoarece se închină la idoli detronați acum două mii de ani. Ei vreau să fie fericiți și se leagă de lucruri sigure trecătoare; vreau bunuri veșnice și se leagă de bunuri tare vremelnice, vreau bogății nesfârșite și se leagă de

bogății foarte relative.

Aici e tragedia: nici averea, nici știința, nici puterea, nici mărirea lumească *nu satură* pe nimeni. Încă nu s'a văzut bogat sătul de avere, învățat sătul de carte, stăpânitor sătul de putere și de mărire. Nu. Din pricina că toate acestea *nu satură și sunt trecătoare* (numai sfinții mărturisesc: *Doamne sunt sătul..*). Și cu toate acestea, omul lipsit de înțelegiune se lipește de ele cu toată patma.

Ac e tragedia și greșala omului fără de religie și fără Dumnezeu. Caută fericirea întreagă și veșnică în lucruri trecătoare.

Nici religia, nici Dumnezeu, nu ne cere să renunțăm la bunuri și la plăceri care ne pot face fericiți. Religia ne sfătuește să ne deslipim de lucrurile deșarte, care nu ne pot servi ceea ce dorim. *Să ne desrobim* pe noi înșine, iată ce ne învață religia și ne cere Dumnezeu.

Să luăm de pildă războiul: Cine merge la războiu numai de dragul războiului? Nimeni. „Oamenii merg la războiu, nu ca să petreacă în războiu, ci ca să se scape de el!” Așa e și viața omului: nu venim în lume ca să petrecem în ea, ci să ne scăpăm de ea. Și dupăcum soldatul numără zilele când vine pacea și sfârșește serviciul militar, pentru a se întoarce acasă biruitor și fericit, așa și omul în lume: așteaptă sfârșitul vieții pământești, pentru a se întoarce acasă, în cetatea fericirii viitoare și veșnice. Nu se teme de moarte, pentru că moartea nu nimicește nemurirea, fără numai ce este muritor în noi.

Cei mai mulți oameni se îngrozesc de moarte și de judecata ei. Biserica ne învață tocmai contrarul: să nu ne temem de ea; să o primim cu aceeași conștiință liniștită cu care adormim cu capul pe pernă, ca să ne trezim în dimineața următoare. Biserica e pesimistă pentru lumea aceasta, dar e adânc optimistă pentru viața viitoare, pentru viața trăită în Dumnezeu care ni se îmbie tuturor ca o îmbucurătoare chemare la nuntă.

Cuvântul „nuntă” are în creștinism de regulă două înțelesuri: unul — dogmatic — de taină sfântă, sărbarea căsătoriei, și al doilea — mistic — de unire a sufletului cu Duhul lui Dumnezeu. În căsătorie nunta consfințește unitatea celor ce se cunună; în viața duhovnicească nunta consfințește unirea sufletului cu darul Duhului Sfânt.

Fiecare suflet omenesc e chemat să sărbeze această nuntă duhovnicească, să se unească prin iubire cu Dumnezeu, ca să guste cea mai înaltă și mai sfântă fericire, și să simțească cea mai curată bucurie.

Drumul spre nunta cerească, după învățăturile sfinților, urcă pe mai multe trepte, — pe care a urcat și Cuvioasa Paraschiva. Sf. Ap. Petru,

gândindu-se la treptele desăvârșirii, scrie: „Punând toată sârguința, adăugați la credința voastră virtutea, iar la virtute cunoștința, iar la cunoștință înfrânarea, la înfrânare răbdarea, la răbdare evlavia, la evlavie iubirea frățească, la iubirea frățească dragostea... Pentru că așa vi se deschide largă intrarea în veșnica împărăție a Domnului” (II Petru 1, 5—11; cf. Ef. 6, 11—18), așa se ajunge la unitatea credinței și la starea bărbatului desăvârșit, după măsura deplină a vârstei lui Hristos (Efes 4, 13).

Treptele desăvârșirii sunt nenumărate, ca și darurile și virtuțile. Sfinții Părinți însă le-au cuprins pe toate în trei și anume:

treapta curățirii de toate patimile și poftele păcătoase, prin tot felul de exerciții duhovnicești: post, rugăciune, pocăință, lacrimi, cuminecare, etc.

treapta iluminării, prin harul lui Dumnezeu, când lumina adevărului sfânt se revarsă în sufletul nostru ca să-l umplă de pace sfântă și de bucurie nespusă și

treapta unirii mistice cu Dumnezeu, când sufletul sârbează nunta, unirea negrăită în dragoste cu Dumnezeu.

Ordinea și suirea acestor trepte este deșlipă pentru fiecare om. Vulturul și orice pasere ce zboară spre înălțimi își ia mai întâi avânt pe deasupra pământului și așa treptat se înalță în slava cerului. Așa și omul, ca să guste și să se sature de vraja înălțimilor și a măririlor cerești, trebuie să urce aceste trei trepte; trebuie să se desrobească de cele pământești și să îmbrace haină de sărbătoare, haină de nuntă...

Veniți la nuntă!.. Intrați în bucuria Domnului! (Mt. 25, 21) — sunt așadar chemări și făgăduințe în cari se cuprinde întreg rostul religiei, a Bisericii și peste tot a vieții. Toți să vie, căci toți sunt chemați...

Ultimul cuvânt nu-l are nici avuția, nici plăcerea, nici știința, nici durerea, nici moartea. Ultimul cuvânt îl are Dumnezeu, care ne așteaptă cu masa întinsă, cu bunuri pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s'au suit (I Cor. 2, 9).

— *Doamne, am auzit solia și am înțeles chemarea ta. Ajută-ne să ne desrobim de tot ce-i deșertăciune și vânt. Ajută-ne prin harul tău să ne îmbrăcăm în haină de sărbătoare, în haină de slințenie, și așa să urcăm treptele desăvârșirii duhovnicești și să fim primiți la masa bunurilor cerești la care ne-ai chemat. Încrednicește ne, Doamne, să ne săturăm de mărirea ta, precum ne-ai făgăduit, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale tuturor sfinților tăi.*

În **Dumineca 20-a după Rusalii**, la 18 Octombrie 1942, să vorbim despre **revelație**.

— *„Vă vestesc, fraților, că Evanghelia propovăduită de mine nu este după om, pentru că nici nu am luat o, nici nu am învățat-o dela oameni, ci prin descoperirea lui Iisus Hristos”* (Gal. 1, 11—12).

Aceste cuvinte apostolice au o însemnătate covârșitoare pentru toți creștinii. Vom vedea *pentru ce...*

Religia există condiționată de doi factori: Dumnezeu și omul. Dacă unul dintre aceștia n'ar exista, n'ar fi cu putință nici religia. Omul există, — cine se îndoaie?... Dumnezeu?... Dar cine și poate închipui lumea fără un Autor, fără o Cauză, fără un Stăpân atotputernic și atotînțelept?... Numai oamenii anormali, nebunii, zic: „Nu este Dumnezeu” (Ps. 13, 1).

Întrebarea se pune acum: între aceste două ființe, între Dumnezeu și om, este vreo legătură, vreo comuniune, vreo cale de apropiere și de înțelegere?

Da, este, prin religie și religia prin revelație.

Am mai spus, că între Dumnezeu și om este aceeași legătură de iubire, ca și între părinți și copii. Din ochii, de pe buzele și brațele părinților — cu care se trezesc în lume — învață copiii dragostea și toate sentimentele filiale față de părinți. Un copil care ar crește în codru, fără părinți, numai între lemne, pietre și animale, n'ar ști niciodată ce-i dragostea de mamă, nici farmecul limbii părintești, nici dorul de casă. Ar fi un sălbatic în toată puterea cuvântului.

Totașa este și între Dumnezeu și om: n'ar exista nicio legătură, nicio cunoștință, nici un sentiment de iubire, de smerenie și adorație, dacă Dumnezeu nu s'ar fi descoperit omului. Dumnezeu S'a descoperit, nu omul L-a descoperit, așa după cum părinții se descopăr copiilor și nu invers

— *„Noi iubim pe Dumnezeu, fiindcă el ne-a iubit cel dintâi”* (I In 4, 19).

Religia este întâi de toate descoperirea lui Dumnezeu, credința în revelația lui Dumnezeu (D. Stăniloae); este cunoașterea și iubirea lui Dumnezeu, așa cum ni s'a descoperit. Noi nu am ști nimic despre Dumnezeu, dacă El nu ni s'ar fi descoperit. Prin mintea și simțurile sale — fără descoperire de sus — omul nu ar cunoaște nimic din adevărurile cele veșnice, din tainele cele mai adânci ale lumii și vieții, ale sufletului și ale nemuririi.

Revelația este descoperirea dumnezeiască, desvăluirea adevărurilor pe care a făcut-o Dumnezeu oamenilor, stâlpul de lumină care ne conduce prin pustia vieții și a lumii în care trăim. În revelație avem cuprinse, arătate și împărtășite adevărurile ascunse, la care omul prin el nu ar

fi putut ajunge niciodată; adevărurile mari și învățăturile religioase câte le avem despre ființa, voința, operile, poruncile, legile și planurile lui Dumnezeu, dogmele despre originea și rostul lumii, despre izvorul, cursul, mântuirea și fericirea vieții omului.

Revelația lărgeste orizontul cunoștințelor; ajută să cunoaștem după adevăr; ea nu înmățește rațiunea, ci vine în ajutorul ei, o *intregește și desăvârșește*.

Din revelație cunoaștem pe Dumnezeu, originea lumii văzute și nevăzute, a îngerilor și oamenilor, apoi învățăturile despre viață și moarte, suflet și nemurire, rai și iad, păcat și mântuire, ș. a. adevăruri pe care nu le putem avea din altă parte.

Este lucru ușor de înțeles că *mintea* nu este singurul judecător al adevărului; nu e nici măsura nici norma adevărului; nu poate merge până la capătul vieții, nici până la sfârșitul lucrurilor. La tot pasul, ea întâmpină mistere, în care se înneacă, ca într'un ocean, întâlnește enigme cu neputință de deslegat. De cele mai multe ori, luminile cunoașterii învederează adâncul necunoașterii, abisul tainelor care ne încunjură. Fără revelație mintea nu poate cunoaște pe Dumnezeu (I Cor. 1, 19—21; 2, 4, 16).

Nu mai puțin de decât limitele minții, ne arată *necesitatea revelației* istoria religiilor, a filosofiei și a moravurilor, care au ajuns fără revelație, până la atâta rătăcire și decadentă, încât au schimbat adevărul în minciună și efectul în cauză, au întors firea împotriva firii și au cinstit făpturile în locul Creatorului (Rom. 1, 21—32). Politeismul, idolatria și imoralitatea în care au căzut păgânii, sunt mărturii triste despre roadele unor vieți și religii fără revelație, sau cu o revelație mereu întunecată de mintea și patimile oamenilor. Din pricina decadentei în care trăiau păgânii, profeții numesc religia lor desfrânare (Ier. 19, 5; 32, 35; Iez. 16; Naum. 3).

Istoria religiilor, a filosofiei și a moravurilor păgâne ne arată limpede că omul prin păcătuire nu a dobândit o cunoștință perfectă, „ca Dumnezeu” (Fac. 3, 5). Dimpotrivă, prin păcătuire și a deschis ochii, și-a dat seama că e gol, s'a rușinat (Fac. 3, 7—8) și a căzut treptat treptat în *intunecul necunoștinței și în umbra morții*.

A fost necesară revelația.

A trebuit ca arborele cunoștinței adevărate să-și plece ramurile, ca Dumnezeu însuși, sau bărbatii aleși și trimiși de El, să culeagă din el roadele adevărarilor mântuitoare și să le dăruiască omenirii.

Revelația s'a făcut pe cale *naturală*, adică prin făpturi, prin opera naturii — rațiunea, natura, lumea întregă e revelație, — care cu ajutorul minții

sănătoase ne duce la concluzia existenței lui Dumnezeu (Ps. 18, 1; Rom. 1, 20) și pe cale *supranaturală*, prin semne și mijloace externe, cum sunt minunile și profețiile, sau prin înrăurire internă, prin *insuflare dumnezeiască*. Revelația naturală a fost asemănată cu ochiul cu care vedem pământul, cea supranaturală cu telescopul prin care privim cerul. Una e lumina, cea altă e soarele care dă lumina.

Revelația începe în raiu, când Dumnezeu vorbește cu cei dintâi oameni și le dă cele dintâi porunci (Fac. 1, 26—3, 24). Apoi mai departe se desfășură prin patriarhi și profeți, ca să se desăvârșească și să se încheie prin Mântuitorul, după cum și Apostolul scrie: „*În multe rânduri și în multe chipuri a grăit odinioară Dumnezeu părinților nostri prin prooroci, în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul*” (Evrei 1, 1—2).

Moise, cel dintâi profet, care a scris cele dintâi cărți din Sf. Scriptură, lucrează toate din porunca lui Dumnezeu care îi spune: „Du-te și eu voi deschide gura ta și te voi învăța ce trebuie să vorbești” (Ieș. 4, 12). David regele profet mărturisește înainte de moarte: „*Duhul Domnului a grăit prin mine și cuvântul lui este pe limba mea*” (II Sam. 23, 2). Profetul Isaia primește dela Dumnezeu porunca să ia hârtie și se scrie (8, 1). La fel Avacum: „Domnul mi-a răspuns și mi-a zis: *Scrie descoperirea și sapă-o cu slove pe table, ca să se poată ceti ușor*” (3, 2). La fel și ceilalți profeți, toți scriu și vorbesc sub insuflarea lui Dumnezeu (vezi I Sam. 3, 10; Isaia 6, 5—9; Ier. 29) și în numele Lui. „Așa zice Domnul”, — „Așa grăește Domnul”, — „Fost-a cuvântul Domnului către mine” ș. a., foarte des întrebuițate în Scriptură, sunt expresii care-i dovedesc inspirația divină.

Mântuitorul Hristos consideră învățăturile Vechiului Testament „cuvântul lui Dumnezeu” (Mc. 7, 13) și citează adeseori din ele. El însuși e „*lumina cunoștinței*”, venită în lume spre slava și „*descoperirea neamurilor*” (Lc. 2, 32). El descopere oamenii pe Tatăl (Mt. 11, 27) care locuiește în lumina cea neapropiată (I Tim. 6, 16), îndeplinește lucrul Lui, apoi se întoarce iarăși la El. „*Arătat-am numele tău oamenilor*” (In 17, 6; I In 5, 20) înseamnă că El a revelat oamenilor pe Dumnezeu cel adevărat; „*cuvintele ce mi-ai dat, le-am dat lor*” (v. 8) înseamnă Evanghelia pe care El a revelat-o apostolilor. Așa se și explică de ce ucenicii și norodul ascultau pe Iisus zile întregi, flămânzi și însetați, prin sinagoge, orașe, sate și pustie, — pentru că *le făcea revelații*, le vorbea ca omul care *are putere și le spune adevăruri ne-mai auzite*.

Apostolii predică Evanghelia mai departe și până la moarte *ca revelație* dela Dumnezeu (I Cor.

11, 23; 15, 3) cum văzurăm că mărturisește atât de limpede sf. ap. Pavel (Gal. 1, 11—12): „Vă vestesc, fraților, că *Evangelia propoveduită de mine nu este după om, ci prin descoperirea lui Iisus Hristos*”.

— „*Niciodată proorocirea nu s'a făcut după voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit purtați fiind de Duhul Sfânt*” scrie sf. ap. Petru (II, 1, 20—21), adică *inspirați*, atinși și pătrunși de Duhul lui Dumnezeu, de unde a și rămas credința și convingerea că: „*Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu...*” (II Tim. 3, 16).

Creștinismul întreg, nu e dela om. E revelație dela Dumnezeu, și în faptul acesta stă perfecțiunea lui. El reprezintă serioșitatea cea mai mare, înțelepciunea cea mai adâncă, adevărul cel mai înalt, efortarea cea mai grea de a pătrunde, desvălui și tâlmăci tainele lumii și ale vieții. De aceea, el nu se mai poate desăvârși, nici progresa în privința dogmelor, fără uumai în privința membrilor săi.

S'au încercat a se croi religii noi fără revelație, însă acestea nu mai sunt religii, ci basme, himere, mirturi (I. Tim. 1, 4; II. Tim. 4, 4; Tit 1, 14; II Petru 1, 16), încercări de a fugi de sub rolul mare și răspunderile grele pe care religia revelată le așează pe umerii omului.

Dar în privința aceasta te cuprinde mila și adeseori groaza, când întâlnești călători fără țintă, oameni care viața întreagă se gândesc numai la lucruri pieritoare, în loc să-și îndrepteze viața după adevărurile care trebuiesc cunoscute de toți și fără greșală.

Noi aceste adevăruri le propoveduim: adevărurile divine, adevărurile relevate, adevărurile Evangheliei, dogmele Bisericii, cuprinse în Sf. Scriptura și în Sf. Tradiție.

— „*Cine are urechi de auzit, să audă*” (Mt. 11, 15).

Informațiuni

■ **Hirotonii.** P. S. S. Părintele Episcop Andrei, în zilele dela 1—9 Oct. 1942, a hirotonit pe următorii candidați: P. Barna pentru parohia Vața de Jos, Ioasaf Marzenco ierodiacon pentru trebuințele Sf. Mănăstiri H. Bodrog, T. Floruțiu pentru parohia Slatina de Criș, Ioan Gherman pentru Bărzava II, Ioan Zotta pentru Zerind, Dim. Gornic diacon pentru trebuințele Catedralei și Nicodim Scolnic ierodiacon pentru Sf. Mănăstire H. Bodrog.

■ **Lămurire.** Un distins intelectual din Arad ne-a făcut întrebarea: Cum e mai bine să înche-

iem rugăciunea Tatăl Nostru?... „ci ne mântuește de cel viclean”, ca la Radio, sau... „de cel rău”, cum am învățat dela părinți și cum ne rugăm în sf. biserică.

Răspundem că „cel rău” sau „cel viclean” înseamnă: Diavolul, personificarea răului care ispitește prin viclenie la păcat. Se pot întrebuița deci amândouă cuvintele. Totuși, luând în considerare că cele mai multe traduceri și comentarii ale Sfintei Scripturi folosesc pe „cel rău” în locul lui „cel viclean” și mai având în vedere că noțiunea „rău” are o sferă mai largă decât „viclean”, care este numai o notă a „răului”, credem că e mai bine și corect să se unifice și generalizeze rugăciunea Tatăl Nostru cu încheierea tradițională... „și ne mântuește de cel rău”. Expresia „de cel viclean” se cuvine înlocuită chiar și la Radio, cu atât mai mult, cu cât cuvântul viclean sau hiclean se arată că derivă dela hitlen, cuvânt de origine străină, care înseamnă necredincios.

■ **Cursul de Exegează și Sectologie** al Părintelui prof. Petru Deheleanu, litografiat de stud. Ion Zotta, este în posesia Rectoratului Academiei Teologice din Arad. Doritorii de a cumpăra acest curs se vor adresa Rectoratului Academiei. I. Z.

Nr. 4577/1942.

Ordin circular

Pentru a asigura *ținerea* neîntreruptă a „Școlii de Duminecă” pe timpul iernii, P. C. Preoți conducători ai oficiilor parohiale sunt invitați a lua, împreună cu consiliile parohiale, măsurile pentru *încălzirea saletor* respective.

Vom urmări activitatea fiecărui preot în această direcție, și nu vom admite sustragerea dela datorie sub nici un motiv.

Arad, în 8 Octomvrie 1942.

† Andrei
Episcop.

Nr. 4533/1942.

Comunicat

Disponem ca în ziua de 26 Octomvrie a. c., Sf. Dumitru, să se poarte un *tas* în favorul fondului „Sf. Mir”. Sumele incurse se vor înainta oficiilor protopopești, până la data de 1 Noemvrie 1942. P. C. Protopresbiteri vor înainta sumele incurse, cu tablou, Consiliului Central Bisericesc, în str. Maria Rosetti Nr. 63, București III, până la data de 15 Noemvrie 1942.

Având în vedere costul ridicat al aromateilor necesare la pregătirea Sf. Mir, precum și faptul că e necesară pregătirea unei cantități mai

mari de Sf. Mir, cerut de opera de încreștinare și reîncreștinare din Transnistria C. Păr. Preoți sunt invitați a îndemna credincioșii a contribui cu darul lor la fondul „Sf. Mir”.

Arad, la 5 Octombrie 1942.

† **Andrei**

Episcop.

Traian Cibian
cons. ref. eparh.

Asociația Clerului „Andrei Șaguna”, Secția Arad

Nr. 28/1942.

Convocare

Onorații membri ai Secției Arad din Asociația Clerului „Andrei Șaguna”, prin aceasta sunt convocați în adunare generală ordinară, care se va ține, cu binecuvântarea Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop, în ziua de **Vineri 16 Octombrie 1942, orele 9 a. m.** în aula Academiei Teologice din Arad, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Serviciul Chemării Sfântului Duh în Catedrală la orele 8 $\frac{1}{2}$ a. m.
2. Deschiderea adunării, la orele 9 a. m. în aula Academiei Teologice.
3. Conferința preotului Ioan Buțiu, cu titlul „Insemnări pe marginea unei comemorări” (Sinodul dela Iași).
4. Raportul general despre activitatea Secției în anii 1940 și 1941.
5. Raportul casierului.
6. Raportul comisiei de control a fondului de ajutor preoțesc, asupra gestiunii fondului din anii 1940/41 și 1941/42.
7. Conferința preotului Ioan Nădăban despre: „Problema manualelor de religie, în special a Catehismului, în școala primară”.
8. Propuneri, cari vor fi prezentate biroului Secției (pe adresa preot Viorel Mihuțiu, Arad, Str. Gojdu 2) în scris, cel mai târziu până Miercuri în 14 Octombrie a. c.

Cucernicii Preoți membri ai Secției, sunt invitați a da prin prezența lor importanța cuvenită problemelor profesionale ce-i privesc*).

Arad, la 25 Septembrie 1942.

Președinte, Preot **Viorel Mihuțiu**.

Secretar, Preot **Ilie Șeran**.

*) Ceice doresc a lua masa la cantina Academiei Teologice pentru un preț avantajos, se vor anunța înainte cu 4 zile printr-o carte postală Păr. V. Mihuțiu, str. Gojdu 2, Arad.

Nr. 4487/1942.

Concurs

Se publică concurs din *oficiu*, cu termen de **15 zile**, pentru întregirea parohiei **Arad-Șaga**, protopopiatul Arad.

Venite:

1. Sesia parohială 26 jug.
2. Casa și grădina parohială.
3. Stolele legale.
4. Salarul dela Stat.
5. Răscumpărarea birului parohial, 600 lei anual.

Parohia este de clasa *primă*.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Preotul numit la această parohie va plăti impozitele după beneficiul preoțesc din al său.

Arad, la 1 Octombrie 1942.

† **Andrei**, Episcop.

Traian Cibian, consilier ref. eparhial.

FONDUL AJUTORULUI PREOȚESC.

Contul Bilanț la 31 Martie 1941.

Casa	80.979	Capital	2.071.199
Depuneri	1.005.700	Creditori	125.000
Imprum. membr.	1.306.596	Excedent	229.776
Cotizații rest.	2.700		
	<u>2.425.975</u>		<u>2.425.975</u>
Arad, 31 Martie 1941.			
Șef contabil:		Casier:	
ss. Moldovan.		ss. Stana.	

Contul Profit și Pierdere.

Ajut. de înmorm.	175.000	Cotiz. membr.	383.800
Chelt. de adm.		Dobânzi	74.137
Ja fondul gen.	33.361		
Cotiz. restituite	10.050		
Cotizații descrise	9.750		
Excedent	<u>229.776</u>		<u>457.937</u>
	<u>457.937</u>		<u>457.937</u>
Arad, 31 Martie 1941.			
Șef contabil:		Casier:	
ss. Moldovan.		ss. Stana	

Contul Bilanț la 31 Martie 1942.

Casa	2.247	Capital	1.594.511
Depuneri	1.128.800	Creditori	151.945
Debitori	852.796	Excedent	240.417
Cotiz. restante	2.930		
	<u>1.986.873</u>		<u>1.986.873</u>
Arad, 31 Martie 1942.			
Șef contabil:		Casier:	
ss. Moldovan.		ss. Stana.	

Contul Profit și Pierdere.

Descrieri	200	Cotizații	354.050
Cotizații restante	1.700	Dobânzi	74.756
Ajut. de înmorm.	175.000		
Chelt. de adm.			
la fondul general	11.489		
Excedent	<u>240.417</u>		<u>428.806</u>
	<u>428.806</u>		<u>428.806</u>
Arad, 31 Martie 1942.			
Șef contabil:		Casier:	
ss. Moldovan.		ss. Stana.	